

Alusta alkaen 62

1 Moos 41:53-42:17

Savonlinnan Tuomiokirkko, 5.11.2009

Joosef pelottavassa kunniassaan

Jumalan sanan varassa selviää pahanakin päivänä

Kun Egyptin seitsemän yltäkylläisyyden vuotta olivat kuluneet, alkoi seitsemän nälkävuoden aika, kuten Joosef oli ennalta sanonut. Kato tuli kaikkiin muihinkin maihin, mutta Egyptin maassa oli tallella syötävää. (1 Moos 41:53-54)

Egyptin maassa oli syötävää tallella, koska farao oli kuullut Joosefin kautta tullutta Jumalan sanaa. Siksi maa oli varautunut nälkävuosiin. Joosef oli kasannut vilja-aitat täyteen. Kaikkiin muihin maihin kato oli iskenyt hyvin kovaa, sillä heillä ei ollut nälänhädästä varoittavaa Jumalan sanaa eivätkä he olleet osanneet varautua.

Tästä voisi tehdä vertauskuvallisen sovellutuksen: ihmisen elämääinkin tulee joskus tappava henkinen nälänhätä. Jos on ottanut vaarin Jumalan sanasta ennen sen saapumista, voi selvitä. Ellei siihen ole ollut mahdollisuutta, on ihminen heikoilla sen saapuessa.

Joosef myy viljaa

Kun nälkä alkoi vaivata koko Egyptiä ja kansa huusi faraolta leipää, tämä sanoi egyptiläisille: "Menkää Joosefin luo ja tehkää niin kuin hän käskee." Kun nälkä jo vallitsi koko maassa, Joosef avasi viljavarastot ja myi viljaa egyptiläisille. Nälänhätä oli Egyptissä ankara. Myös muista maista tultiin Egyptiin Joosefin luo viljaa ostamaan, sillä kaikkialla vallitsi kova nälkä. (1 Moos 41:55-57)

Egyptissäkin yksityiset vilja-aitat ehtyivät. Näin kävi siksi, että vaikka huhu tulevista nälkävuosista oli varmaan levinnyt, eivät yksityiset maanviljelijät kuitenkaan uskoneet riittävästi eivätkä ottaneet vaaraa riittävän tosissaan. Onneksi viljaa oli varastoitu myös valtion eli Joosefin toimesta.

Miksi Joosef möi viljaa eikä antanut ilmaiseksi? Ehkä syynä oli se, että ilmainen jakelu olisi saanut aikaan keinottelua. Toisaalta viljan myynti näytti Joosefille olleen myös ankara ja kova vallankäytön väline. Myöhemmin (1 Moos 47) kerrotaan, kuinka Joosef osti nälkää näkevät egyptiläiset varastoidulla viljalla faraon orjiksi. Tässä Raamattu mielestäni rivien välissä kritisoi Joosefia, faraota ja maallisia vallanpitäjiä ylipäänsä. Köyhä kansa on heidän armoillaan. Vaikka Joosef oli ennakoiva vertauskuva Kristuksesta, köyhien ja syntisten ystävistä, ei hänessä itsessään ollut herännyt myötätuntoa heidän kärsimyksiään kohtaan. Joosefissakin toteutui se, mistä Jeesus puhui:

Jeesus kutsui opetuslapsensa luokseen ja sanoi: "Te tiedätte, että hallitsijat ovat kansojensa herroja ja maan mahtavat pitävät kansoja valtansa alla. Niin ei saa olla teidän keskuudessanne. Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon

toisten orja. Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta. (Matt. 20: 25-28)

Hätätilanteessa on toimittava ripeästi

Kun Jaakob kuuli, että Egyptistä sai viljaa, hän sanoi pojilleen: "Mitä te siinä vain katsotte toisianne? Olen kuullut, että Egyptissä on viljaa. Menkää sinne ja ostakaa meille sieltä viljaa, että pysyisimme hengissä emmekä menehtyisi." (1 Moos 42:1-3)

Joosefin pojat olivat neuvottomia uhkaavan nälänhädän, seisoiivat ns. ”tumput suorina”. Onneksi oli joku, joka osasi toimia. Egyptistä Jaakobin isoisa Abrahamkin oli saanut viljaa nälänhädän uhatessa. Nyt oli lähdeittävä samalle, vaikealle ja nöyryyttävälle matkalle. Toinen vaihtoehto oli nälkäkuolema.

Niin kymmenen Joosefin veljeä lähti ostamaan viljaa Egyptistä. Mutta Benjaminia, Joosefin täysveljeä, Jaakob ei päästänyt toisten mukaan, sillä hän pelkäsi, että Benjaminille voisi sattua jotakin. (1 Moos 42:4)

Jaakob ei laskenut Benjaminia toisten mukaan, koska tämä oli veljistä nuorin. Toiseksi nuorimman ja rakkaimman poikansa, Joosefin, Jaakob oli menettänyt leijonan kitaan, kun oli lähettänyt hänet viemään sanaa paimenessa oleville vanhemmille veljille. Tai näin Jaakob siis luuli, sillä veljet olivat sepittäneet hänelle tällaisen tarinan, vaikka olivat tosiasiasa myyneet Joosefin orjaksi. Jaakob ei kestänyt ajatusta siitä, että Benjaminillekin sattuisi jotain ja siksi hänen piti jäädä kotiin.

Joosefin kunnia ennakoivana vertauskuvana korotetusta Kristuksesta

Jaakobin pojat lähtivät yhdessä muiden Egyptiin menijöiden kanssa viljaa ostamaan, sillä Kanaaninmaassa vallitsi nälänhätä. Joosef, joka oli Egyptin käskynhaltijana, myi viljaa kaikille ihmisille. Niin myös Joosefin veljet tulivat hänen eteensä ja lankesivat kasvoilleen maahan. (1 Moos 42:5-6)

Tässä toteutuu nyt Joosefin nuorena näkemä uni:

"Kuulkaapa, millaista unta minä näin! Me olimme pellolla lyhteitä sitomassa, ja yhtäkkiä minun lyhteeni nousi pystyyn ja teidän lyhteenne kokoontuivat ympärille ja kumartuivat maahan minun lyhteeni eteen." Veljet sanoivat hänelle: "Sinustako tulisi meidän kuninkaamme, sinäkö muka hallitsisit meitä?" Ja näiden unien ja puheiden takia he vihasivat häntä yhä enemmän. (1 Moos 37:6-8)

Käskynhaltijan istuimella istuva Joosef, entinen kaivoon heitetty orja, on ennakoiva vertauskuva taivaan kunniaan korotetusta Kristuksesta. Hän oli ruuskittu, orjantappurakruunulla kruunattu ja ristille lyöty. Ohikulkijat pilkkasivat häntä. Hän kuoli kidutettuna. Mutta hänen Isänsä herätti hänet kuolleista ja antoi hänelle jumalallisen valtaistuimen oikealla puolellaan. Kaikkien kansojen on kerran polvistuttava hänen valtaistuimensa edessä.

Nähdessään veljensä Joosef tunsi heidät, mutta ei ollut tuntevinaan. Hän puhutteli heitä ankarasti ja kysyi: "Mistä te tulette?" He vastasivat: "Olemme tulleet Kanaaninmaasta tänne ruokaa ostamaan." Vaikka Joosef tunsi veljensä, he eivät tunteneet häntä. Silloin Joosef muisti unet, jotka hän oli nähnyt heistä. Hän sanoi:

"Vakoojia te olette! Olette vain tulleet katsomaan, mistä maahan olisi helppointa tunkeutua." (1 Moos 42:7-9)

Tässäkin Joosef on ennakoiva vertauskuva (typos) Kristuksesta. Joosef on kuin ei tuntisi veljiään, jotka hän kuitenkin tunnistaa vaikka he eivät tietenkään tunne häntä. Joosef ei kuitenkaan paljasta itseään eikä syökse syleilemään veljiään.

Syynä ei ole kostonhalu. Joosefin tarkoituksena on pelastaa veljien sielut heidän henkensä kanssa. Jos hän olisi heti paljastanut heille oikean henkilöllisyytensä, hän olisi varmasti saanut pelastettua heidän ruumiillisen elämänsä, antamalla paljon viljaa. Mutta silloin hän ei olisi saanut heissä aikaan katumusta eikä tuntoa siitä rikoksesta, jonka he olivat häntä kohtaan tehneet, vetäen päälleen koko elämän kestäneen syyllisyyden.

Joosef tähtäsi kuitenkin veljiensä suhteen pidemmälle kuin pelkkään ruumiillisen nälänhädän voittamiseen. Siksi hän tekeytyi heidän edessään ankaraksi tyranniksi.

Näin Kristuskin Lutherin mukaan toimii meidän ihmisten kanssa. Sisimmässään hän rakastaa meitä. Koska hänen tarkoituksensa on pelastaa meidän sielumme, hänen on murrettava meissä oleva salainen, jumalanvastainen itsekkyyys ja pätemisen tarve. Siksi hän näyttäytyy ihmiselle pelottavana tyrannina, joka uhkaa helvetillä ja Jumalan vihalla. Yleensä näin tapahtuu juuri silloin, kun ihminen ensi kerran havahtuu siihen, että Jumala tosiaan on olemassa ja että Jeesus on Jumalan maailmaan lähettämä Vapahtaja. Silloin Jeesus tuntuu kaikelta muulta kuin Vapahtajalta. Hän tuntuu rauhanhäiritsijältä, joka horjuttaa ihmisen entistä, omaan kelvollisuuteen perustuvan elämää.

Kristus ei kuitenkaan oikeasti ole tällainen tuhoaja. Sydämessään hän rakastaa ihmistä, haluten, että hänen ja ihmisen välille tulisi sovinto; aivan kuten Joosef toivoi, että hänen ja veljien välille tulisi sovinto. Jotta se olisi mahdollista, hänen piti esiintyä ankarana tyrannina, jotta veljien entinen elämä voisi muuttua katumuksessa.

Joosefin veljistä se tuntui kaikkea muuta kuin mukavalta. Samoin Jumalan viha, johon Kristus piiloutuu, tuntuu ihmisestä kaikkea muuta kuin mukavalta. Kai siksi useimmat ihmiset eivät oikeastaan halua edes ajatella Jumalaa ja kirkkoakin he tarvitsevat ainoastaan vähän ja sellaisina annoksina, jotka eivät pääse horjuttamaan omaan kelvollisuuteen perustuvaa elämän hallintaa.

Psalmista kirjoittaa tästä tuntemuksesta näin:

Sillä me hukumme sinun vihasi voimasta, ja sinun kiivastuksesi voimasta me häviämme pois. Meidän pahat tekomme sinä asetat eteesi, salaiset syntimme kasvojesi valkeuteen. Niin kaikki meidän päivämme kuluvat sinun vihasi alla, vuotemme päättyvät meiltä kuin huokaus. (Ps 90:7-9)

Tämä tuntemus voi olla hyvin todellinen. Joillain se voi olla koko elämän kestävä perusvire, jonka pystyy painamaan taustalle. Joillain se voi puhjeta jossain elämän vaiheessa pintaan.

Kaikkien on hyvä muistaa, että tuo tuntemus ei kuitenkaan ole se, jollainen Jumala tai hänen Kristuksensa ovat pohjimmiltaan.

En minä tahdo kenenkään kuolemaa – näin sanoo Herra Jumala. Kääntykää, niin saatte elää! (Hes 18:32)

Jo tähän lupaukseen liittyvä pikkuinen armon kipinä voi estää ihmisen vajoamasta epätoivoon. Jumala ei tahdo tuhota sinua, hän tahtoo pelastaa sinut!

Mutta mitä tämä pikkuinen kipinä onkaan sen rinnalla, kun ihminen saa Jumalan armosta ottaa vastaan Kristuksen rakkauden häntä kohtaan! Silloin ankaran tyrannin naamio putoaa pois ja ihminen saa tunnistaa sen takaa Kristuksen oikean persoonan, sielunsa veljen Joosefin. Silloin toteutuu se, mitä ihminen ei ankaran tyrannin, faraon käskynhaltijan edessä seisoessaan osaa mitenkään edes toivoa todeksi.

Joosefin veljet tutkittavina

Mutta tässä vaiheessa tuo tapahtuma on Joosefin veljillä vielä melko kaukana tulevaisuudessa. He seisovat Egyptin ankaran käskynhaltijan edessä ja yrittävät jotenkin puolustella itseään, etteivät joutuisi tuomituiksi.

He vastasivat: "Emme suinkaan, herra! Me, sinun palvelijasi, olemme tulleet ostamaan ruokaa. Olemme kaikki saman miehen poikia, rehellistä väkeä emmekä mitään vakoojia." Mutta Joosef sanoi: "Vielä mitä! Te olette tulleet katsomaan, mistä maahan voisi tunkeutua." He sanoivat: "Meitä, sinun palvelijoitasi, on ollut kaksitoista veljestä, kaikki saman miehen poikia Kanaaninmaasta. Nuorin jäi isämme luo, ja yhtä ei enää ole." (1 Moos 42:10-14)

Joosefin ankaruus ja veljien hätä saa heidät paljastamaan tilanteensa rehellisesti. He kertovat jopa senkin, että ”yhtä ei enää ole”. Miksi? Eikö se ole tilanteen kannalta täysin yhdenmukainen sivuseikka?

Ehkä on, mutta se että veljet mainitsevat sen, paljastaa kuinka kipeä asia Joosefin myyminen orjaksi heille on. He eivät ole voineet unohtaa sitä yhtenäkkään elämänsä päivänä, ovat kyllä yrittäneet, mutta tällaisessa kuoleman hädässä kuin vakoilemisesta syytettynä heidän Joosefille tekemänsä vääräys nousee heti heidän mielensä pintaan.

Mutta sekään ei vielä riitä. Joosef on hämmästyttävän tosissaan murtaessaan veljiään.

Joosef sanoi: "Aivan kuten sanoin, vakoojia te olette. Ja näin teidät tutkitaan: ellei nuorin veljenne tule tänne, te ette pääse lähtemään täältä, niin totta kuin farao elää! Lähettäkää yksi joukostanne hakemaan veljeänne, te muut jäätte tänne vankeuteen. Sittenhän nähdään, oletteko puhuneet totta. Ellette näin tee, te olette vakoojia, niin totta kuin farao elää!" Ja hän heitätti heidät vankilaan kolmeksi päiväksi. (1 Moos 42:15-17)

Joosef tiesi, että vankilassa veljekset pehmenisivät ja joutuisivat tosissaan menemään itseensä.